

วิชาชีพและวิชาชีพบัญชี

ACC3215 รายวิชากฎหมายและจรรยาบรรณวิชาชีพทางการบัญชี

อ.ดร.ขวัญฉัตร วงศ์จันทร์ทิพย์

วิชาชีพ (Profession) คืออะไร?

- วิชาชีพ หมายถึง วิชาที่นำไปใช้ในการประกอบอาชีพ
- ต้องใช้ความรู้ ความสามารถ และทักษะพิเศษที่ได้จากการศึกษาและการฝึกฝนประสบการณ์
- แตกต่างจาก "อาชีพ" ทั่วไป เพราะมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้: มีสถาบันกำกับดูแลควบคุม การยึดมั่นในหลักจรรยาบรรณ มีเจตนารมณ์เพื่อบริการสาธารณะ
- ตัวอย่างสภาวิชาชีพในประเทศไทย: แพทยสภา, สภาวิศวกร, สภาวิชาชีพบัญชี

องค์ประกอบของวิชาชีพ (Profession Components)

องค์ประกอบ	คำอธิบายโดยสรุป
ความรู้เฉพาะทาง (Specialized Knowledge)	อาศัยความรู้ที่เป็นระบบและเฉพาะด้าน, ต้องผ่านการศึกษานที่ได้รับรองรับ
การฝึกอบรม/ประสบการณ์ (Training & Experience)	ต้องมีการฝึกปฏิบัติจริง, บางวิชาชีพต้องมี "ใบอนุญาต"
จรรยาบรรณวิชาชีพ (Professional Ethics)	แนวทางทางศีลธรรมเพื่อรักษาความน่าเชื่อถือและความซื่อสัตย์
การกำหนดมาตรฐาน (Professional Standards)	กำหนดมาตรฐานการทำงานที่ชัดเจน โดยองค์กรวิชาชีพ
องค์กรวิชาชีพ (Professional Organization)	ทำหน้าที่ควบคุม กำกับดูแล และออกใบอนุญาต
พัฒนาความรู้ต่อเนื่อง (CPD)	ต้องพัฒนาความรู้และทักษะอยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
การให้บริการเพื่อสังคม (Service Orientation)	จุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ของสังคมและสาธารณชน

วิชาชีพ (PROFESSIONAL)

- ประเทศไทยมีสมาพันธ์สภาวิชาชีพแห่งประเทศไทย 11 สภาวิชาชีพ :

แพทยสภา

สภาการพยาบาล

ทันตแพทยสภา

สภาเภสัชกร

สภาเทคนิคการแพทย์

สภากายภาพบำบัด

สัตวแพทยสภา

สภาทนายความ

สภาวิศวกร

สภาวิชาชีพบัญชี

สภาสถาปนิก

มาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ (Standards of Practice)

เกณฑ์สำคัญ 2 เกณฑ์ ที่ใช้วัดมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพ

- มาตรฐานด้านความรู้ความสามารถในวิชาชีพ หมายถึง ความเก่ง ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญ ในงานวิชาชีพ
ตัวอย่าง: แพทย์วินิจฉัยโรคได้อย่างถูกต้อง
- มาตรฐานด้านจรรยาบรรณความประพฤติในวิชาชีพ หมายถึง ความดี ความรับผิดชอบ ในวิชาชีพ ตัวอย่าง: ทนายความ
ที่ว่าความเก่งและไม่เคยนำความลับของลูกค้าไปเผยแพร่

เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพบัญชี

มาตรฐานขั้นต่ำของความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีต้องมี

1. มาตรฐานการศึกษา (Education Standards) ต้องสำเร็จการศึกษาหลักสูตรบัญชีที่สภาวิชาชีพบัญชีรับรอง
2. มาตรฐานประสบการณ์ (Practical Experience Standards) (สำหรับ CPA) ต้องมีประสบการณ์ทำงานบัญชีอย่างน้อย 3 ปี ภายใต้การควบคุมของผู้ได้รับอนุญาต
3. มาตรฐานการปฏิบัติงาน (Performance Standards) ใช้ มาตรฐานการบัญชี (TFRS) และ มาตรฐานการสอบบัญชี (TSA) เป็นแนวทาง ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานสากลของ IFAC
4. มาตรฐานจรรยาบรรณ (Code of Ethics) ต้องประพฤติตนอยู่ในความถูกต้องดีงามต่อผู้รับบริการ, เพื่อนร่วมวิชาชีพ, ตนเอง, และสังคมส่วนรวม

สถานะ: เป็นองค์กรนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นตาม พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 (มีผลบังคับใช้ 23 ต.ค. 2547)

หน้าที่หลัก: เป็นองค์กรกำกับดูแลตนเอง เพื่อควบคุมและพัฒนาวิชาชีพบัญชี ในประเทศไทยให้มีมาตรฐานสากลและเป็นที่ยอมรับ

อำนาจหน้าที่สำคัญของสภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์

- การออกและควบคุมใบอนุญาต - ออกใบอนุญาต ให้แก่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) และรับรองวุฒิการศึกษาและคุณสมบัติของผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ
- การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพ - กำหนดและประกาศใช้ มาตรฐานการบัญชี (TFRS) ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลกำหนดและประกาศใช้ มาตรฐานการสอบบัญชี (TSA)
- การควบคุมจรรยาบรรณ - กำหนด จรรยาบรรณวิชาชีพ และเป็นผู้พิจารณา วินิจฉัยกรณีที่มีการประพฤติผิดจรรยาบรรณ
- การส่งเสริมและพัฒนา - ส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพ (CPD) เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
- การพิทักษ์สิทธิ - พินิจพิเคราะห์และผลประโยชน์ของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์

วิชาชีพบัญชีในประเทศไทย

ตาม พ.ร.บ. วิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 มาตรา 4:

ด้านวิชาชีพ	ผู้ประกอบวิชาชีพ	บทบาทหลัก
1. การทำบัญชี	ผู้ทำบัญชี	รับผิดชอบในการทำบัญชีขององค์กร (ตำแหน่งสูงสุด: ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี)
2. การสอบบัญชี	ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA)	ตรวจสอบบัญชีและแสดงความเห็นในรายงานการสอบบัญชี
3. การบัญชีบริหาร	นักบัญชีบริหาร	จัดเตรียมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจของผู้บริหาร (ตำแหน่งสูงสุด: CFO)
4. การวางระบบบัญชี	ผู้วางระบบบัญชี	วิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนาระบบบัญชีให้เหมาะสมกับการดำเนินงาน
5. การบัญชีภาษีอากร	นักบัญชีภาษีอากร	มีความรู้ทางการบัญชีและภาษีอากร, เป็นที่ปรึกษาทางภาษี
6. การศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี	ผู้สอน, วิทยากร, โปรแกรมเมอร์	นำโปรแกรมสำเร็จรูปและการจัดเก็บข้อมูลมาใช้, สอนวิชาการบัญชี

ข้อดีของการศึกษาในสาขาวิชาชีพบัญชี

- การมีงานรองรับสูง: "นักบัญชี" เป็นอาชีพที่ทุกองค์กรจำเป็นต้องมีและเป็นที่ต้องการสูง
- ค่าตอบแทนสูงและเพิ่มขึ้นตามประสบการณ์
- วิชาชีพเสรีในอาเซียน: อยู่ในข้อตกลง MRA (Mutual Recognition Arrangement) สามารถทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนได้ง่าย
- การทำงานได้หลากหลาย: เป็นพนักงานประจำ, ฟรีแลนซ์, หรือตั้งบริษัทรับทำบัญชีเป็นนายตัวเองได้
- อาชีพที่สาขาอื่นไม่สามารถทำงานแทนได้: มีกฎหมายกำหนดเรื่องคุณวุฒิการศึกษาเฉพาะ

คุณสมบัติผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีตาม IES

- มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศ (IES) ของ IFAC กำหนดคุณสมบัติ 4 ส่วน:
- การสำเร็จการศึกษา (Education) สำเร็จการศึกษาขั้นต่ำทางด้านบัญชีในระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า
- ทักษะทางวิชาชีพ (Professional Skills) ทักษะด้านสติปัญญา, ด้านเทคนิค, ด้านส่วนบุคคล, ด้านการสื่อสาร/ทำงานร่วมกับผู้อื่น, ด้านการจัดการธุรกิจ
- คุณค่า จริยธรรม และทัศนคติที่ดี (Value, Ethic & Attitudes) ความรับผิดชอบต่อสังคม, ความซื่อสัตย์, การรักษาความลับ, ความเป็นอิสระ
- ประสบการณ์ (Experience) มีการสะสมประสบการณ์เชิงปฏิบัติที่ยาวนานและเข้มข้นเพียงพอ

จรรยาทักษะ* (Soft Skills) ที่นักบัญชีในอนาคตควรมี

- จรรยาทักษะ คือ ทักษะที่เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลในเรื่องความฉลาด ความสามารถทางอารมณ์ หรือความมีคุณธรรม
- ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving Skill) ยกระดับเป็น ผู้ให้คำปรึกษา/ผู้นำเสนอทางออก ในการแก้ไขปัญหาให้ผู้บริหาร
- ทักษะการสื่อสาร (Communication Skill) สื่อสารข้อมูลทางบัญชีให้คนนอกวงการ (ผู้บริหาร, นักลงทุน) เข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ทักษะการปรับตัว (Adaptability) ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง, การเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ, ทำงานร่วมกับคนรุ่นใหม่
- ทักษะด้านธุรกิจที่เฉียบแหลม (Business Acumen Skill) เข้าใจธุรกิจในภาพกว้าง, เชื่อมโยงความรู้ด้านบัญชีกับภาษี กฎหมาย การเงิน และการบริหารความเสี่ยง
- ทักษะความเป็นผู้นำ (Leadership Skill) ความสามารถในการตัดสินใจที่ดี, การสร้างทีมงาน, การโน้มน้าว, และความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional intelligence)

แนวทางการพัฒนาทักษะผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี

- ผู้ประกอบวิชาชีพต้องปรับตัวและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- การพัฒนาความรู้และความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ (Professional Skill) - ติดตามความรู้ มาตรฐานบัญชี และกฎหมายภาษีใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ และเข้ารับการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพ (CPD)
- การพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี (Technology Skill) - นำเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือช่วยในการทำงาน เพื่อให้สะดวกและรวดเร็ว และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางการบัญชี
- การพัฒนาทักษะการสื่อสาร (Communication Skill) สร้างสัมพันธที่ดี, ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้, รับและส่งสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ
- การพัฒนาทักษะการบริหารจัดการ (Administrative Skill) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงธุรกิจ, ร่วมกำหนดและพัฒนากลยุทธ์ด้านความยั่งยืนขององค์กร

ปัจจัยที่อาจนำไปสู่ความล้มเหลวในวิชาชีพบัญชี

- **สิ่งที่ผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีพึงระมัดระวัง:**
- การรับงานที่มีความเสี่ยงสูง เช่น ช่วยลูกค้าเลี่ยงภาษี หรือบันทึกบัญชีโดยไม่มีเอกสารหลักฐานที่ถูกต้อง
- การยกยอกเงินภาษี: นำเงินภาษีที่รับมาจากลูกค้าไปใช้ส่วนตัว
- การให้บริการไม่ได้มาตรฐาน: รับงานจำนวนมากเกินกำลัง ทำให้ไม่สามารถส่งมอบผลงานทันตามกำหนด
- การขาดการเอาใจใส่ในงาน: ไม่ติดตามตรวจสอบผลงานของลูกค้า ทำให้ขาดความเชื่อถือ
- การขาดการพัฒนาตนเอง: ไม่ติดตามข่าวสารทางวิชาชีพ, ข้อบังคับสภา, มาตรฐานการบัญชี, หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

Thank you

